

ONS, MEU PARAÍSO DE ONTE (VII) PROMESAS DE MISTER MARSHALL

Por: Julio Santos Pena

O verán esmorecía e a Natureza daba os primeiros sinais de estremecemento ante a inminente outonada. Os días eran xa máis curtos e a Illa volvía a ser nosa, afastados xa os contados veraneantes que daquela pasaban nela todo ou parte do estío. Corría xa a segunda quincena de setembro e rebulían pola escola os nenos e nenas que retomaban a normalidade cun tempo climatolóxico excelente aínda que refrescara bastante con relación a poucos días antes.

O alcalde pedáneo chamou á porta da escola. Viña cunha nova que nos sorprendeu pola inmediatez do anuncio xa que nos avisaban que, ao día seguinte, chegaría de mañanciña un barco con autoridades e persoeiros que viñan visitar a Illa

Antigo barco de Faros

e aos illáns. A nova apuntaba a presenza no grupo de nada menos que o Gobernador Civil que por aquela, con Franco en plena forma, era a máxima autoridade na provincia.

No aviso quedaba claro que o grupo de persoas, tras a súa chegada a Ons, almorzarían no bar de Checho e despois farían un percorrido pola Illa para rematar cunha reunión cos veciños. O primeiro que nos veu á mente foi o de determinar o sitio onde se celebraría a reunión, dispoñendo de dúas posibilidades: o local do Teleclub, ou a propia Escola, e a min ocorrúseme que era esta a mellor das dúas opcións por capacidade e comodidade para todos. De

inmediato puxémonos mans á obra e zafarrancho de combate. Uns varrián, outros fregaban e os demais ordenaban as cousas para dar a mellor das sensacións aos nosos visitantes. Rematado o traballo cada quen foise á súa casa e, para a seguinte mañá quedounos a tarefa de converter a sala grande da escola nun auditorio coas cadeiras ben colocadas e unha mesa presidencial tapada cun artístico pano que daba un aspecto rexio ao local. Aquela mañá fixemos a clase no exterior sentados baixo o patio cuberto, experiencia que aos nenos pareceu gustarlles pola sensación de liberdade que lles daba aquel lugar practicamente ao aire libre.

Pouco logo do mediodía apareceu a silueta do barco de faros rumbo a nós e baixo un sol que empezaba a esconderse tras unha certa bruma que nos facía recordar que o verán empezaba a afastarse dalí. O barco, lenta pero elegantemente foise aproximando ata o pequeno peirao sabiamente, como non podía ser doutro xeito, dirixido polo señor Benito, capitán da nave que cada mércores nos saudaba desde a ponte tras facer o relevo dos torreiros que, quincenalmente, alternábanse no seu traballo. Dende a escola apreciamos a manobra exacta do vello patrón que deixando o peirao por estribor atracou

suavemente largando os cabos de proa e popa que recollidos por Checho e outros mariñeiros que estaban en terra, immobilizaron aquel bonito barco branco e pulcro pola acción axeitada e permanente da súa tripulación. Ao pouco tempo empezaron a desembarcar homes e mulleres que ían sendo axudados polos tripulantes e tamén pola marea chea que posibilitaba case o desembarco arriba do peirao. O grupo foise compactando en terra e, tras saudar alguén ao alcalde pedáneo, púxose en marcha deixando atrás a punta do peirao e o barco que balanceaba contra el amortecendo os efectos do movemento polas grandes defensas que o separaban da parede.

A comitiva decidiu primeiramente facer o almorzo, polo que se introduciron no bar pouco a pouco. Mexillóns, camaróns, percebes, tortilla e polbo ao estilo inconfundible da Illa foron sendo consumidos polos comensais que, de xeito silencioso ao principio, no que a penas se apreciaba a súa presenza desde fóra, foron elevando o nivel do volume desencadeando desenfadadas conversacións elevando o murmuro e facendo soar, ao arrecendo do café de pota algunha que outra canción apropiada nestes eventos. A escola permanecía silenciosa, xa sen nenos aos que se lle deu a tarde libre, á espera da visita do grupo.

Sobre as catro da tarde aquela trintena de persoas foron saíndo do interior da taberna e notábase que lles prestara o almorzo pola continuidade eufórica das conversacións entre eles. Fóra, na rúa estaban os veciños e veciñas da Illa que avisados da visita e da asemblea, decidiran acercarse a Curro para decatarse do motivo. A xente saudaba aos visitantes e viceversa, nun ambiente desenfadado aínda que algo ríxido pola incerteza dos motivos que atraeran a aqueles señores e señoras á nosa Illa. O alcalde pedáneo, xunto co Gobernador Civil puxéronse á cabeza da comitiva e tomaron rumbo a escola aínda que ao chegar a súa altura, decidiron seguir cara arriba como quen quere dar un paseo para rebaixar os efectos da “pulpada” e tamén para ver por primeira vez a maioría dos forasteiros, a paisaxe que desde a zona alta da Illa se podía apreciar. Daquela o sol perdía a súa forza tras as brumas que por entónces ían compactándose e formando negros nuboeiros que pasaban rápidos empuxados polos ventos das capas altas aínda que en terra a penas se apreciaban. Visto este panorama, o paseo reduciuse e a comitiva tomou sentido oposto retornando cara abaixo para chegar ao edificio da escola no que, primeiro o Gobernador Civil, e despois todos os demais, foron entrando para acomodarse na aula que entre uns e outros quedou abarrotada. O señor Gobernador sentouse na mesa que lle preparamos co bonito mantel e, mirando cara ao mar, quedou abraiado pola paisaxe que os rapaces da escola podían ver, a falta doutras cousas, cada día desde os seus pupitres. Eu que daquela xa vestía como os mariñeiros da illa cun xersei de colo alto, non me diferenciaba moito deles e por iso pasei completamente desapercibido para os visitantes. A xente foise acomodando nas insuficientes cadeiras que tiñamos e o resto quedamos atrás delas de pé e dispostos

a escoitar as novas que, polo visto, aquelas autoridades nos traían. Durante o día os veciños comentaran que podía ser que o Gobernador viñera a ofrecer casas “en terra” porque se oía dicir que cerca de Marín estíbese construíndo unha barriada para mariñeiros.

- ¡A ver se é certo! - dicían algúns desexosos de seguir os pasos dos illáns que empezaran o éxodo cara a Bueu.

- ¡Pois eu da Illa non me vou!, - exclamaban outros aferrados á terra que lles vira nacer a eles e aos seus antepasados.

Un dos acompañantes do señor Gobernador fixo a presentación do acto en perfecto castelán sen explicar os

motivos do mesmo aínda que deixando ben ás claras que o señor gobernador estaba encantado de atoparse na Illa cos veciños e veciñas que tan ben o acolleran desde a súa chegada.

Seguidamente, co maior silencio na sala, falou o representante do goberno para todos e repetiu o contido das palabras xa escoitadas do seu presentador. Co seu doado discurso fixo un enalzamento da continua preocupación que o goberno que presidía “el Generalísimo” tiña por todos e cada un dos españois e, especialmente, cos habitantes da Illa de Ons aos que na súa representación visitaba naquel intre. O señor Gobernador, (Ben vido Mister Marshall), seguiu falando da marabilla da travesía feita; da paisaxe da Illa; da amabilidade dos súbditos do Caudillo e das excelencias da papada, e os veciños empezaron a botar en falta referencias

ás casas e á solución dos seus problemas pois eran tantas as carencias que xa nin se sentían como tales. Terminou o discurso o señor Gobernador e, animados polo séquito

Ilustración de Xosé Conde Corbal

*... las noches de prolongada invernía las abreviaban en la taberna
"Checho", que no será rey, pero pedáneo sí es...*

acompañante, todos aplaudimos a intervención, xesto popular que agradecía desde a mesa de mantel bonito con amplo sorriso medio oculto polo bigote ao uso do mando.

Daquela, o sol deixara de deixarse ver e as nubes empezaban a ser máis densas e rápidas no seu decorrer polo ceo. O barco de faros desamarrara do peirao e atopábase

fondeado a poucos metros do mesmo para evitar danos polo balanceo crecente que lle aplicaba o mar.

E foi entón cando o presentador do acto invitou aos veciños a que interviran para pedirlle algo ao señor Gobernador. Todos eles remexeron no lugar onde se atopaban, uns sentados outros de pé sen atreverse a falar ou, seguramente sorprendidos polo contido do discurso, sen saber que dicir retorcendo nerviosamente máis de un a boina que tiñan entre as mans. Ao mirar aquel panorama e cando estaban a punto de poñer fin ao singular acto, erguín a man desde o fondo da aula e o señor presentador invitoume cun sorriso entre sorprendido e preocupado a intervenir.

Saudei ao Gobernador e a todos os presentes. Agradecinlle a súa estancia entre nós e comprobei cómo a máxima autoridade lle preguntaba ao alcalde pedáneo quen era eu ao que Checho lle respondeu.

- É o mestre

-¡Qué joven! - acertei a escoitar mentres observaba a súa incerteza.

Reordenei as miñas ideas nun intre e comecei a presentarlle ao señor Gobernador, un por un, todos os problemas que día por día nos apremaban. Explíqueille como quedabamos incomunicados porque o barco que tiña que facer o servizo entre Ons e Bueu só aparecía cando lle conviña e sen que mediase ningún tipo de motivo, e comprobei cómo ao axudante de mariña que estaba preto do Gobernador, se lle poñía a cara de todas as cores sobre todo cando, insistindo en tan importante abandono, acuseino indirectamente de ser consentidor do mesmo. Faleille da falta de atención médica nin sanitaria porque alí non tiñamos nin persoal nin sequera unha simple caixa de urxencias que nos permitira curar unha ferida a non ser o meu propio e algo que nos regalara o director do hospital de Pontevedra meses antes. Deixei ben claro que padecíamos unha carencia de comunicación telefónica pois, o radioteléfono que dispoñíamos como cabina pública, só funcionaba cando quería. Expúxenlle sen medo algún e

escoitando na tensión da sala un silencio absoluto, a carencia de material educativo, deportivo, cultural... e todo o que se me ocorreu apuntarlle mentres o señor Gobernador miraba para uns e para outros, remexéndose na cadeira e como querendo pedirles explicacións porque en realidade cada un daqueles tiña a súa responsabilidade nas distintas áreas ás que eu facía referencia.

“- Me alegro de haber estado aquí-” dixo o Gobernador cando rematei a miña intervención cun novo agradecemento pola súa visita - e continuou: “Tenga usted las seguridad de que hemos tomado nota de todas las necesidades que usted nos expone. Vemos que la Isla tiene un maestro preocupado y nos agrada”- e mirou para o delegado de Educación ao que non se lle ocorrera ata aquel momento preguntar por min nin pola nosa escola, e asentía coa cabeza- “Y tendrán ustedes noticias nuestras muy pronto”, terminou.

Daquela o serán era pura escuridade entre a cuberta de nubes que se fora formando e que, o?? reflexo do sol que se pon pola outra banda da Illa, adianta a noitiña. O barco de faros esperaba impaciente e con este panorama. o Gobernador aproveitou para estimar que xa estaba ben de visita e que o mellor era embarcar. Saímos da escola e enfiamos o peirao. Naquel

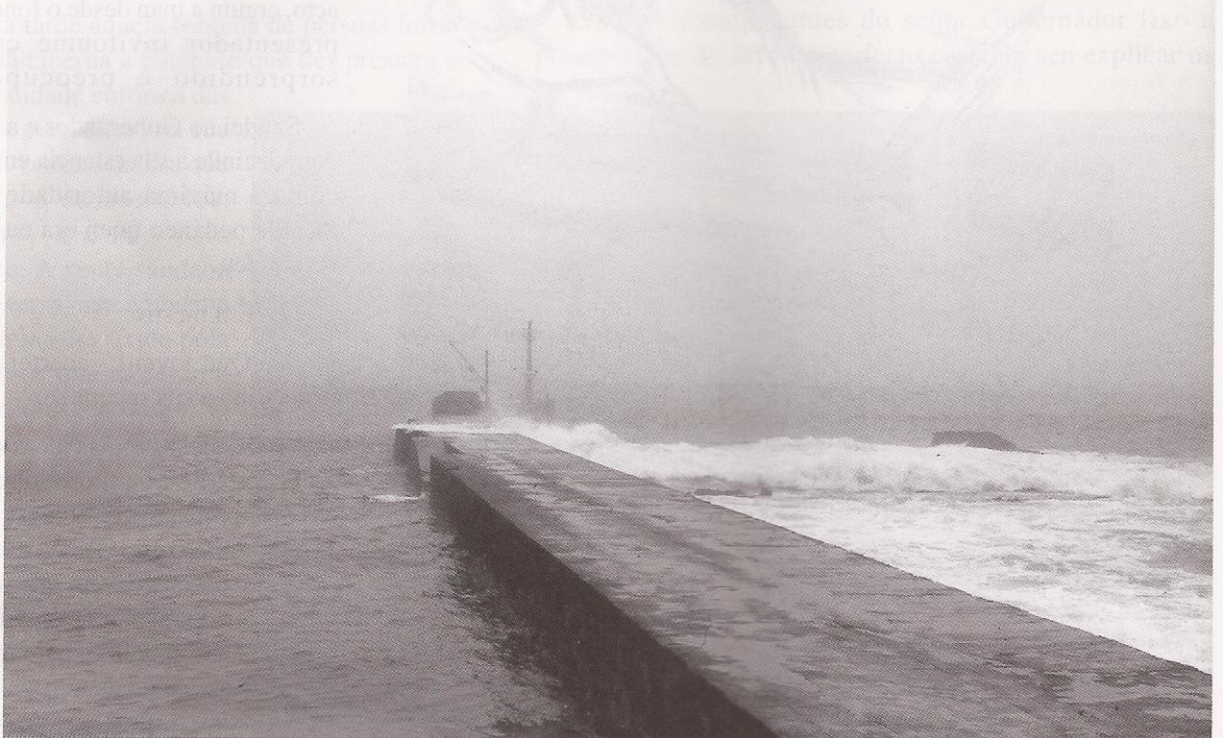
traxecto de cento e algo de metros foron moitos dos visitantes os que se acercaban a min para que lles explicase como era a vida naquela Illa. Aproveitei para dicirlles que non estaba a cousa doada pero que nós eramos felices.

O barco de faros fixo outra manobra de atraque e os visitantes foron subindo un a un agora con máis dificultade porque a marea estaba moi baixa. Dende a cuberta nos saudaban mentres o señor Benito poñía rumbo a Marín, e nós mirabamos a fendida que aquel bonito barco facía no mar que aumentara considerablemente o seu movemento con respecto á mañá.

Pasaron os días e xa nos esquecéramos da estancia na illa do grupo “Mister Marshall” e recibín unha carta do delegado Provincial de Deportes na que me invitaba de parte do señor Gobernador a que lle remitira un pedido de artigos deportivos para a Illa. Non me cabía o pan no corpo e de inmediato púxenme a escribir pedindo redes para porterías, balóns de

varios deportes, camisetas de dúas cores, raquetas de batminton e todo o que se me foi ocorrendo. Días máis tarde recibimos na escola varias caixas que contiñan moitas das cousas que lle indicara ao delegado provincial. Nunha delas había un albará no que se especificaba o remitido, pero feita a comprobación, onde poñía 20 camisetas había 10; se dicía catro balóns de fútbol, había dous; tres xogos de redes de Voleibol e había unha... E así un desfalco tras outro que non acertei a comprender e menos cando lin a pé do albará onde

Peirao da Illa de Ons asulagado un día de marusía.

me ordenaba firmar a recepción do pedido e mandarllelo a unha dirección de Vigo que alí constaba. Seguramente non acertei naquel intre a comprender o “negocio” que se montaban con este tipo de remisións de material e o que mandei a aquela dirección foi a relación comparativa entre o que recibira e o que figuraba no papel atrevéndome a solicitar que nos mandasen o que faltaba.

Por suposto non tiveron máis noticias nin do delegado aquel ni do señor Gobernador, nin de máis ninguén. Nin sequera o responsable da Educación provincial se dignou a poñerse en contacto nós...

... O que si soubemos despois dalgún tempo foi que a viaxe de volta dos nosos visitantes tivo moitos problemas porque o mar, alá polo medio da ría, bateunos o suficiente como para que moitos deles deixaran nel parte ou todo o que comeran catro ou cinco horas antes na Illa.

Xustiza.